

велику сукупність методів та сприяє досягненню підприємством своїх оперативних та стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Большаков А. С. Управление финансовой стабилизацией предприятия / А. С. Большаков. – К.: Ника-Центр, Єльга, 2003. – 496 с.
2. Євдокимов Ф. І. Дослідження категорії «економічний потенціал промислового підприємства» / Ф. І. Євдокимов, О. В. Мізіна // Науч. труды ДонНТУ.– Сер.: экон. – 2004. – Вып. 75. – С. 54–59.
3. Калюга Є. В. Фінансово-господарський контроль в системі управління / Є. В. Калюга.– К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002.
4. Контроллинг как инструмент управления предприятием / [под ред. Н. Г. Данилочкиной].– М.: Аудит, ЮНИТИ, 1999.
5. Мескон М. Х. Основы менеджмента: пер. с англ. М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 2002.
6. Райзберг Б. А. Курс управления экономикой / Б. А. Райзберг. – СПб.: Питер, 2003.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Голяш І. Д.

*Зубкевич Надія,
студентка групи РКзм-51*

РОЛЬ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

У діяльності промислового підприємства будь-якої форми власності важливе місце займає управління процесом виробництва та його витратами. Проблема управління актуальна для будь-якої системи господарювання, оскільки основною метою діяльності є отримання максимального прибутку, а можливості його одержання обмежені: з одного боку – витратами виробництва, а з іншого – попитом на виготовлену продукцію.

Проблемам регулювання витрат почали приділяти підвищену увагу, розуміючи, що, інформація про величину та структуру витрат, дозволить приймати ефективні управлінські рішення. Саме структура покаже яким витратам необхідно приділити більше уваги. Безумовно, як і будь-який інший, – процес управління витратами потре-

бує системності і такою комплексною системою управління ними є управлінський облік на підприємстві.

Управлінський облік – це діяльність, яка забезпечує підприємство обліковою інформацією для досягнення максимального ступеня ефективності виробництва продукції (робіт, послуг). Об'єктами управлінського обліку є поточні та інвестиційні витрати, результати діяльності підприємства загалом і за окремими підрозділами, внутрішнє ціноутворення у поєднанні із зовнішньою ціновою політикою, кошторисне планування, управлінська звітність і внутрішній контроль.

У системі управлінського обліку, в першу чергу, опрацьовується інформація про витрати як визначальні об'єкти, що групуються за видами, місцями виникнення та сферами відповідальності.

Місцями виникнення витрат є структурні підрозділи, в яких відбувається первісне споживання виробничих ресурсів. Мету управлінського обліку можна сформулювати за трьома напрямками: визначення, облік і калькулювання витрат; прийняття рішення на основі економічного та ситуаційного аналізу; планування і контроль за виконанням кошторисів витрат.

Дослідження питань теорії і практики організації системи управлінського обліку в Україні проводять такі науковці як: П.Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, З.В. Задорожний, Т.П. Карпова, О.П. Кудря, В.С. Лень, О.В. Лишиленко, Л.В. Нападовська, Н.М. Малюга, А.В. Озеран, М.С. Пушкар, Є.Х. Румак, В.В. Сопко, В.З. Семанюк, О.П. Сухоребра, І.Д. Фаріон, П.Я Хомин та інші. Проте, поряд із важливими науковими результатами щодо методики і організації управлінського обліку все ще залишаються невирішеними проблеми в основному його практичного використання.

Система управління витратами на виробництво передбачає: нормування та планування витрат за видами, за сферами відповідальності та місцями виникнення; облік та контроль витрат; регулювання витрат та прийняття управлінських рішень. Так, у статті Л. Гнилицької щодо прийняття управлінських рішень вказується на доцільність використання в обліку системи «директ-костинг», тобто системи калькулювання змінних витрат [3, с. 24]. Одним із найпростіших методів управління витратами є метод калькуляції собівартості, що передбачає поділ витрат на прямі та накладні. У свою чергу, прямі витрати відносять на собівартість продукції, а накладні розподіляються згідно з базою розподілу за видами продукції та списуються в кінці звітного періоду.

Система стандарт-костінг або як її ще називають, нормативний метод управління витратами, застосовується при наявності нормативів (внутрішньо регламентованих коефіцієнтів), або так званих еталонів розміру витрат, які допустимо нести під час виробничо-господарської діяльності підприємства. Ці нормативи дозволяють зіставити розмір фактичних витрат по кожному виду витрат із виведеними нормативами. У процесі порівняння встановлюється розмір відхилень та аналізуються причини виникнення цих відхилень. За результатами порівняння накладні витрати списуються на собівартість продукції, а відхилення як по прямих, так і по накладних витратах відносяться на фінансовий результат діяльності підприємства в кінці звітного періоду.

Система директ-костінгу містить у своїй основі розрахунок точки беззбитковості (або операційного важеля). Використовується поділ витрат на постійні і змінні. Основною особливістю цієї системи є еластичність, зокрема рівня витрат від обсягу реалізації (розміру прибутку). Тобто, визначається обсяг реалізації, за якого витрати будуть вищі, ніж отримані прибутки, – це так звана зона збитковості. Наступним кроком є визначення точки беззбитковості (прибуток = витратам) та зони прибутків, тобто за якого обсягу реалізації отримані прибутки будуть більші за понесені витрати.

Таким чином управлінський облік є невід'ємною складовою системи управління витратами. Розглядаючи організацію як єдиний організм, клітини якого взаємодіють між собою, систему витрат можна назвати органічно-транспортною системою підприємства, оскільки діяльність підприємства не обходиться без аналізу витрат та корегування плану дій.

Ефективно управляти витратами означає, перш за все, своєчасно виявляти факти відхилень, їхню причину та винних осіб, а також об'єктивно їх оцінювати. Управління виробничими витратами на підприємстві скероване на економію живої та уречевленої праці, зниження витрат на утримання та експлуатацію обладнання, його ремонт, економію матеріальних ресурсів, зниження відходів і транспортно-заготівельних витрат.

Отже, без управлінського обліку важко уявити діяльність сучасного підприємства. Жива зацікавленість у зниженні витрат та зростанні доходів створює передумови впровадження управлінського обліку на тих підприємствах, які тільки розмірковують про вдосконалення своєї системи управління витратами. Важливо досконало вивчити накопичений практичний досвід компаній, які вже використо-

вують певний час управлінський облік, із метою легкого впровадження та ефективного функціонування цієї управлінської технології на власному підприємстві.

Єдиний уніфікований підхід до визначення сутності економічної категорії «витрати» допомагає довести суперечки між теоретиками до логічного кінця і зосередити їх увагу на практичних розробках, які допоможуть вдосконалити проблемні елементи під час функціонування управлінського обліку для вітчизняних та спільних підприємств. Тому, управлінський облік – це сукупність аналітичних даних, які збираються, обробляються та подаються для управлінців підприємства всіх рівнів у зручній регламентованій формі з метою ефективного управління витратами.

Системи й методи аналізу фінансового результату є складовою механізмом управління прибутком. Актуальність вирішення цієї проблеми підтверджується недосконалістю існуючих методик прогнозування прибутку підприємств в умовах ринку.

Разом із тим вивчення наукових праць і практика господарської діяльності свідчать про те, що досі є дискусійними безліч теоретичних положень, а цілий ряд принципово важливих питань, пов'язаних з обліком, аналізом і прогнозуванням фінансового стану підприємств потребують суттєвого вдосконалення.

Для ефективного функціонування системи управління витратами необхідне адекватне та оперативне інформаційне забезпечення, яке дозволить надавати релевантну інформацію на всі рівні управління. Основними елементами інформаційного забезпечення управління є облік і внутрішній контроль. Отже, ефективність функціонування підприємств напряму залежить від налагодженої системи обліку і внутрішнього контролю витрат.

Управлінський облік є ефективним інструментом управління, тому що створює конкурентні переваги в ринковому середовищі, а саме, забезпечує підприємство ключовою інформацією. Для того щоб дані управлінського обліку формувалися цілеспрямовано, слід чітко визначити склад контрольованих показників за центрами відповідальності, вибрати коефіцієнти та скласти таблиці ключових показників, які забезпечать базу для ефективнішого управління бізнесом.

Виходячи з вище сказаного, можна зробити висновок, що система управлінського обліку служить інтересам ефективного управління, тому рішення про доцільність її ведення керівник організації ухвалює виходячи з того, як він оцінює витрати і вигоди від її функціонування. Система управлінського обліку є ефективною, адже вона дозволяє по-

легшити досягнення цілей організації з найменшими витратами на створення і функціонування самої системи.

Література:

1. Семанюк В.З. Формування інформації для ухвалення управлінських рішень // Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України/Матеріали міжн. н/п конференції, 21-22 листопада 2007 року. – Тернопіль: ТНЕУ – С.364-366.
2. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навч. посібник. – Д.-К., 2006. – 440 с.
3. Гнилицька Л. Прийняття управлінських рішень на основі обліку інформації системи «директ-костинг» // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 3.
4. Нападовська Л. Управлінський облік: суть, значення і рекомендації по його використанню в практичній діяльності вітчизняних підприємств // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 8-9. – С.50-62.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Семанюк В.З.

*Іванцюк Михайло,
студент групи. РКзм-52*

РОЛЬ ПРИБУТКУ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Одержання високих фінансових результатів є головною метою діяльності кожного господарюючого суб'єкта. У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі сторони діяльності: рівень його технології та організації виробництва, ефективність, державне регулювання розвитку певної галузі.

Фінансовий результат, за умови його позитивного значення, є джерелом платежів до бюджету, а також розширеного відтворювання виробництва. При його допомозі створюється стимул для підвищення ефективності діяльності підприємства.

За ринкових умов суттєво зростає роль і значення фінансових результатів в розвитку підприємства, докорінно змінюється як порядок,